

Nieuwsbrief Collatie

Digitale nieuwsbrief over 'Moderne Devotie'
aflevering 31 – oktober 2018

COLLATIE
collatie

Van de redactie

Sinds het verschijnen van de vorige digitale editie van *Collatie* is geruime tijd verlopen – alle redactieleden hadden hun hoofd bij allerlei andere zaken, waaronder de boekpublicatie die in dit nummer centraal staat: daar hebben alle redactieleden hun steentjes aan bijgedragen, soms een paar, soms een heel bergje, soms tekstueel, en in één geval uitsluitend visueel. Dit nummer is vooral aan het nieuwe boek gewijd, maar ook andere onderwerpen komen aan bod.

Inhoudsopgave Collatie editie oktober 2018

Nieuws naar aanleiding van overzichtswerk *De Moderne Devotie*

1. Verschijning van een nieuw overzichtswerk met de titel *De Moderne Devotie*
2. Karakterisering van het nieuwe overzichtswerk *De Moderne Devotie*
3. Presentatie van het boek *De Moderne Devotie*
4. Tentoonstelling naar aanleiding van het nieuwe overzichtswerk *De Moderne Devotie*
5. Aandacht op de radio en in de geschreven pers voor het nieuwe overzichtswerk *De Moderne Devotie*

Korte berichten

1. Moderne Devotie Award 2017 uitgereikt aan Ton Hendrikman
2. BSGMD (Bibliotheek van de Spiritualiteit en Geschiedenis van de Moderne Devotie) gedigitaliseerd
3. Website modernedevotie.net
4. Website van de IJsselacademie bij het Historisch Centrum Overijssel
5. Lustrum Stichting Thomas a Kempis Zwolle

Agenda

1. 13 oktober 2018 – 6 januari 2019, Museum Het Valkhof, Kelfkensbos 59, 6511 TB Nijmegen
2. 17 oktober 2018 – 27 januari 2019, Museum Geert Groote Huis, Deventer
3. 6 november 2018 – 28 januari 2019, Museum voor Religieuze Kunst, Uden
4. 8 november 2018 – Lezingendag: “De stad als klooster” (11 – 18 u.)

Nieuwe publicaties

1. Hemerken. das Magazin das inspiriert
2. Lianne Vroomen, Ik heb mijn lief in eeuwigheid. Functies en thema's van Middelnederlandse devote liederen, collaties en viten
3. Cécile de Morrée, Voor de tijd van het jaar. Vervaardiging, organisatie en gebruikscontext van Middelnederlandse devote liedverzamelingen (ca. 1470-1588)
4. Henk de Jong, Dat boek is subliem. Vincent van Gogh over de Navolging van Christus

Redactie

Charles Caspers
(eindred.)
Ton Hendrikman
Rijcklof Hofman
(red.secr.)
Clemens Hogenstijn
Gerry van der Loop
Henk Rutten
(administratie)

Administratie

Administratie Collatie
p.a. Titus Brandsma
Instituut
Erasmusplein 1
NL-6525 HT Nijmegen
[E-mail Collatie](mailto:collatie@titusbrandsma.nl)

Collatie extra (PDF)

[– Collatie extra \(januari 2014\)](#)
[– Collatie extra \(december 2013\)](#)
[– Collatie extra \(december 2012\)](#)

Oude afleveringen (PDF)

[– Collatie 30 \(juli 2016\)](#)
[– Collatie 29 \(maart 2015\)](#)
[– Collatie 28 \(februari 2014\)](#)
[– Collatie 27 \(december 2011\)](#)
[– Collatie 26 \(december 2010\)](#)

Nieuws naar aanleiding van overzichtswerk *De Moderne Devotie*

Verschijsning van een nieuw overzichtswerk met de titel *De Moderne Devotie*

Sinds 8 oktober jl. is bij Uitgeverij WBOOKS te Zwolle voor het luttele bedrag van € 24,95 een nieuw overzichtswerk over de Moderne Devotie te koop. De omvang is 272 pagina's, en op vrijwel alle pagina's staat een afbeelding, waarvan de meeste in kleur. De hoofdredactie van het boek was in handen van Rijcklof Hofman (Titus Brandsma Instituut) en Anna Dlabáčová (Universiteit Leiden). De beeldredactie werd verzorgd door Wendy Litjens, eveneens verbonden aan het Titus Brandsma Instituut. Met de publicatie van dit overzichtswerk is een lang gekoesterde wens van het Titus Brandsma Instituut in vervulling gegaan om met een team van specialisten – aan *De Moderne Devotie* hebben 46 deskundigen uit binnen- en buitenland meegewerkt! – te komen tot een veelzijdig encyclopedisch overzichtswerk van de Moderne Devotie. Het boek kan besteld worden bij [Uitgeverij WBOOKS te Zwolle](http://www.wbooks.nl).

Karakterisering van het nieuwe overzichtswerk *De Moderne Devotie*

Het nieuwe boek wordt hier kort geïntroduceerd:

<http://leidenmedievalistsblog.nl/articles/de-kater-die-een-hand schrift-ruineerde-en-andere-verhalen-de-moderne-devoti>

Presentatie van het boek *De Moderne Devotie*

Het nieuwe boek werd op 6 oktober 2018 gepresenteerd in de hervormde kerk te Windesheim juist onder Zwolle. Het eerste exemplaar werd in ontvangst genomen door Arie Slob, Minister van Onderwijs, het tweede exemplaar door Sr Francis-Joseph Legrand van het Engels klooster te Brugge. Een verslag van de presentatie, met de mogelijkheid 51 foto's aan te klikken, waarvan er 49 zijn geschoten door Joop van Putten en 2 door Nico Lettinck, vindt u op de [website van het Titus Brandsma Instituut](http://www.titusbrandsma.nl). Voorafgaand aan de overhandiging stelde Charles Caspers (Titus Brandsma Instituut) in een aanstekelijke toespraak het boek kort voor. Hier is [de volledige tekst van zijn voordracht](http://www.titusbrandsma.nl).

De Zusters van Soeterbeeck arriveren bij de boekpresentatie

Tentoonstelling naar aanleiding van het nieuwe overzichtswerk *De Moderne Devotie*

Museum Geert Groote Huis te Deventer heeft naar aanleiding van de verschijning van het nieuwe overzichtswerk *De Moderne Devotie* een tentoonstelling ingericht, waarin het boek en de Moderne Devotie centraal staan. Deze reizende tentoonstelling is tot 27 januari 2019 in Deventer te bezichtigen. Daarna verhuist de tentoonstelling naar Zwolle, waar deze in het Historisch Centrum Overijssel onderdak zal vinden. Adres: Museum Geert Groote Huis, Lamme van Dieseplein 4, 7411 LX Deventer, 0570 85 89 99, info@geertgrootehuis.nl, geopend: woensdag tot en met zaterdag: van 11.00 uur tot 16.00 uur, zondag: van 13.00 uur tot 16.00 uur. Meer informatie vindt u hier: <http://www.geertgrootehuis.nl/agenda/expositie-moderne-devotie/>

Voor de boekpresentatie was veel belangstelling

Aandacht op de radio en in de geschreven pers voor het nieuwe overzichtswerk *De Moderne Devotie*

Het nieuwe boek heeft in de pers veel aandacht gekregen. Zo kunt u op de landelijke zender Radio Maria een interview van 47 minuten beluisteren. Pater Elias is op 8 oktober 2018 in gesprek geweest met de beide hoofdredacteurs Rijcklof Hofman en Anna Dlabáčová; via internet is het interview hier terug te luisteren:

<https://soundcloud.com/radiomarianl/2018-10-08-rijcklof-hofmananna-dlabacova-moderne-devotie-spiritualiteit-vanaf-late-middeleeuwen?in=radiomarianl/sets/aan-tafel-met>

U vindt dit interview ook hier:

https://www.radiomaria.nl/?page_id=3505

Ook op de landelijke zender Radio 1 is op 14 oktober 2018 in het programma OVT aandacht aan het nieuwe boek besteed. Jos Palm en Paul van der Gaag interviewen Anna Dlabáčová en Robien van Ee, beheerder van Museum Geert Groote Huis te Deventer. Dit korte interview vindt u hier:

<https://www.nporadio1.nl/ovt/onderwerpen/474963-grote-geert>

Ook regionaal dagblad De Stentor heeft [een paginagroot artikel](#) aan het nieuwe boek gewijd. Redactrice Marion Groenewoud interviewde hiervoor Clemens Hogenstijn en Rijcklof Hofman. Het Nederlands Dagblad heeft eveneens [een uitgebreide boekbespreking](#) opgenomen.

Rijcklof Hofman en Anna Dlabáčová zijn a.s woensdag, 24 oktober 2018, van 19.00-21.00 u., te beluisteren bij Radio Sleutelstad; u kunt dan live luisteren door deze site op de computer te kiezen: <https://sleutelstad.nl/player>. Dit programma kan enkele dagen later worden nageluisterd door deze link aan te klikken: <https://sleutelstad.nl/luisteren/> en vervolgens het juiste programma aan te klikken.

Korte berichten

Moderne Devotie Award 2017 uitgereikt aan Ton Hendrikman

Op 27 mei 2017 heeft Afd. Overijssel van de politieke partij de ChristenUnie haar jaarlijkse Moderne Devotie Award uitgereikt. In 2017 is deze award toegekend aan Zwollenaar Ton Hendrikman. De uitreiking vond plaats door de Overijsselse fractievoorzitter en statenlid Jan Westert van de ChristenUnie. Ton Hendrikman heeft gedurende tientallen jaren veel betekend voor de verspreiding en popularisering van het gedachtegoed van de Moderne Devotie, met name als mede-oprichter en eerste voorzitter van de St. Thomas a Kempis, maar daarnaast ook door de redactie van verschillende bundels, vaak in nauwe samenwerking met zijn vriend Rudolf van Dijk O.Carm., en natuurlijk vanwege het schrijven van wandel- en fietsgidsen met als onderwerp het bewaard gebleven erfgoed van de Moderne Devotie in Deventer en Zwolle. Meer over de uitreiking leest u door bijgaande links aan te klikken:

<https://overijssel.christenunie.nl/k/n6129/news/view/1118826/53086/moderne-devotie-award-christenunie-naar-ton-hendrikman.html>

<https://deswollenaar.nl/algemeen/ton-hendrikman-ontvangt-moderne-devotie-award-christenunie>

Rijcklof Hofman overhandigt een exemplaar van *De Moderne Devotie* aan Sr F.-J. Legrand

BSGMD (Bibliotheek van de Spiritualiteit en Geschiedenis van de Moderne Devotie) gedigitaliseerd

In zijn lange werkzame leven heeft Rudolf van Dijk de basis gelegd voor diverse hulpmiddelen waar ook collega's baat bij kunnen hebben. Zo heeft hij bij voorbeeld met een team medewerkers op het Titus Brandsma Instituut de zg. 'BSGMD' – 'Bibliotheek van de Spiritualiteit en Geschiedenis van de Moderne Devotie' – aangelegd, een verzameling copieën van artikelen over de Moderne Devotie. Het tijdrovende werk aan deze verzameling is in 2000 gestaakt, maar een alternatief voor de periode vanaf 2000 is natuurlijk de onovertroffen *Bibliographie du Moyen Age tardif* van het IRHT. In deze goudmijn zijn de meest curieuze en buitenissige pareltjes te vinden; ik denk nu aan 'Geerart Groote op Klarenbeek', een gedicht in vier coupletten van vier regels over het verblijf van Geert Grote in Monnikhuizen van de hand van R.H. Graadt Jonckers, dat in 1867 verscheen in de *Geldersche Volks-almanak*. Op dit moment wordt deze verzameling, die zo'n slordige 250 ordners omvat, gedigitaliseerd, en de artikelen komen dan als pdf beschikbaar. Het is de bedoeling deze goudmijn voor collega-onderzoekers beschikbaar te stellen, over een methode waarop dit kan gebeuren zonder dat er copyright problemen ontstaan wordt op het moment nagedacht. Ieder die een artikel zoekt over een bepaald onderwerp kan zich tot mij richten via Rijcklof.Hofman@TitusBrandsmaInstituut.nl.

Website modernedevotie.net

Onlangs is een nieuwe website online gegaan: modernedevotie.net.

Deze website beschikt ook over een agenda waarin activiteiten worden opgenomen rond de Moderne Devotie. De beheerder is Hanneke Arts-Hoenselaar. Indien u wilt dat uw evenementen ook in deze agenda worden opgenomen, kunt u contact met haar opnemen via het email-adres info@modernedevotie.net

Voor iedere activiteit ontvangt zij graag de volgende gegevens:

Naam evenement

Datum en tijdstip evenement

Plaats evenement

Omschrijving evenement

Afbeelding bij het evenement / Logo

Website van de IJsselacademie bij het Historisch Centrum Overijssel

Op de website van het Historisch Centrum Overijssel te Zwolle zijn verschillende thema pagina's ingericht over de Moderne Devotie: <https://stichting-ijsselacademie.mijnstadmijndorp.nl/>.

U vindt ze allemaal door in het zoekveld op de website 'Moderne devotie' in te tikken:

https://www.mijnstadmijndorp.nl/search?f%5B0%5D=og_group_ref%3A16356&f%5B1%5D=contains_images%3Ayes

Twee pagina's worden er hier speciaal uitgelicht:

Informatie over de Zusters van Soeterbeek:

<https://stichting-ijsselacademie.mijnstadmijndorp.nl/verhalen/zr-anthonie-koolen-neem-het-leven-zoals-het-komt>

Een andere pagina belicht in detail het speurwerk naar resten van Windesheimse conventen.

<https://stichting-ijsselacademie.mijnstadmijsdorp.nl/verhalen/twintig-jaar-toeren-langs-windesheimse-kloosters>

Twintig jaar lang is een gezelschap bestaande uit Rudolf van Dijk (Titus Brandsma Instituut), Gerry van der Loop (Karmelbeweging Nederland) en het geografenechtpaar Ton en Bernadette Hendrikman (Zwolle) elke zomer locaties van kloosters nagegaan. Dit heeft geresulteerd in een *Tabellarium chronologium Windeshemense*, een overzicht van stichting, bloei en sluiting van alle 102 aangesloten gemeenschappen, dat op de website kan worden geraadpleegd:

https://stichting-ijsselacademie.mijnstadmijsdorp.nl/files/stories/attachments/tabellarium_1.pdf

Op de webpagina wordt niet vermeld dat ook omvangrijk beeldarchief is samengesteld, dat in 2016 is overgedragen aan het Historisch Centrum Overijssel. Bewaarde restanten van alle conventen zijn hier in beeld gebracht. Alle intussen gedigitaliseerde beelden kunnen vrij van rechten worden gedownload vanaf de website van het HCO:

<https://www.historischcentrumoverijssel.nl/onderzoek/beeldmateriaal>

Lustrum Stichting Thomas a Kempis Zwolle

Ter ere van haar dertigjarig bestaan op 17 oktober 2018 hield de Zwolse Stichting Thomas a Kempis op die datum een disputatio naar Middeleeuws model in boekhandel-restaurant Waanders in de Broeren. Magister Johannes (bestuurslid Jan Bijlsma) en Magister Charles (Charles Caspers, wetenschappelijk onderzoeker aan het Titus Brandsma Instituut in Nijmegen) gingen in dispuut rond de vraag of de Moderne Devotie nog van deze tijd is. Magister Johannes verdedigde met vuur de stelling dat dit niet het geval is waarna Magister Charles met hartstocht betoogde dat de Moderne Devotie dit wel degelijk is. Zoals hoogleraren met een Middeleeuwse disputatio beoogden de aanwezige studenten in verwarring te brengen opdat hun denkvermogen geactiveerd zou worden, hoopten beide Magisters met hun tegenovergestelde beweringen het de aanwezigen in Zwolle te doen duizelen. Gelukkig hervonden enkelen van hen zich op tijd waarna ook zij met klem betoogden dat de Moderne Devotie nog van deze tijd is. Bestuurslid Mink de Vries bracht ijverig de microfoon van mond tot mond. Het gepassioneerde gesprek vond een gelukkig einde toen voorzitter Mariska van Beusichem met een kort slotwoord de gemoederen tot bedaren bracht.

Agenda

13 oktober 2018 – 6 januari 2019, Museum Het Valkhof, Kelfkensbos 59, 6511 TB Nijmegen

Tentoonstelling 'Ik, Maria van Gelre'. Deze eerste grote expositie over Maria van Gelre vertelt het levensverhaal van deze haast moderne, zelfbewuste middeleeuwse vorstin en 'powervrouw'. U volgt haar boeiende levensreis aan de hand van ruim 100

(kunst)objecten: miniaturen en handschriften, schilderkunst en sculpturen, textiel en sieraden en uiteraard haar prachtige gebedenboek. Tot de bruiklenen behoren vele artistieke topstukken uit internationale collecties die niet eerder in Nederland zijn tentoongesteld. Haar gebedenboek was jaren niet te bewonderen en nu mogen wij nog een keer deze grote middeleeuwse kunstschat uit Nederland laten zien. Meer informatie vindt u hier: <https://ikmariavangelre.museumhetvalkhof.nl/>

17 oktober 2018 – 27 januari 2019, Museum Geert Groote Huis, Deventer

Tentoonstelling naar aanleiding van de verschijning van het nieuwe overzichtswerk *De Moderne Devotie*, zie hierboven.

6 november 2018 – 28 januari 2019, Museum voor Religieuze Kunst, Uden

Vanaf 6 november 2018 presenteert het Museum voor Religieuze Kunst te Uden ‘De Stad als Klooster’, een grootse tentoonstelling over de leescultuur en devotie in stad en klooster gedurende de late Middeleeuwen. Aan de hand van tientallen topstukken uit het Museum voor Religieuze Kunst, musea en bibliotheken wordt de bezoeker meegenomen in de wereld van de late Middeleeuwen.

8 november 2018 – Lezingendag: “De stad als klooster” (11 – 18 u.)

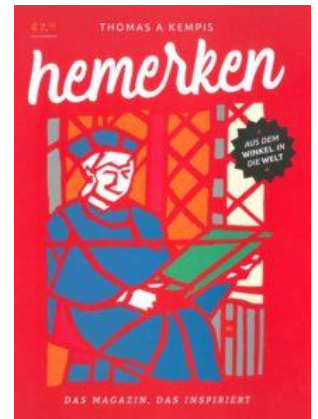
Dag met publiekslezingen bij de verrassende tentoonstelling ‘De Stad als Klooster’ over religieuze leescultuur en kunst tussen stad en klooster in de late Middeleeuwen, in het Museum voor Religieuze Kunst te Uden; met gelegenheid voor bezoek van de tentoonstelling. De dag is georganiseerd door het NWO-onderzoeksproject “Cities of Readers. Religious Literacies in the Long Fifteenth Century” (Rijksuniversiteit Groningen, 2015-2019), <http://www.rug.nl/research/icog/research/researchgroups/cities-of-readers/>

Meer informatie vindt u hier: <http://www.museumvoorreligieuzekunst.nl>.

Nieuwe publicaties

Sinds het verschijnen van de vorige digitale *Collatie* zijn er ook andere publicaties over de Moderne devotie verschenen. Vier boekpublicaties worden er hier kort uitgelicht:

Hemerken. das Magazin das inspiriert. Op 6 juli 2018 werd in Kempen juist ten oosten van Venlo een full-colour, rijkelijk geïllustreerde glossy gepresenteerd over Thomas van Kempen. Dit kloekke boekwerk van 224 pagina’s op A4 formaat licht leven, werk en invloed van de meest bekende vertegenwoordiger van de Moderne Devotie toe, en besteedt in ruime mate aandacht aan zijn betekenis voor de hedendaagse wereldburger. De uitgave werd gerealiseerd door de Thomas-Stiftung Kiefer uit Kempen, in samenwerking met het Thomas Archiv in Kempen en een groot aantal vrijwilligers, onder leiding van Angela Janssen. Exemplaren zijn voor € 7,50 excl. verzendkosten te bestellen bij A. Janssen, Mülgauweg 3, D 47906 Kempen, Duitsland. U kunt ook het contactformulier invullen op de geheel vernieuwde website van de Thomas-Stiftung Kiefer, <https://www.thomas-stiftung-kiefer.de/kontakt/>

Lisanne Vroomen, *Ik heb mijn lief in eeuwigheid. Functies en thema's van Middelnederlandse devote liederen, collaties en viten*, Hilversum: Verloren (2017), € 29,=

<https://verloren.nl/boeken/2086/262/6011/middeleeuwen/ik-heb-mijn-lief-in-eeuwigheid>

Cécile de Morrée, *Voor de tijd van het jaar. Vervaardiging, organisatie en gebruikscontext van Middelnederlandse devote liedverzamelingen (ca. 1470-1588)*, Hilversum: Verloren (2017), € 39,=

<https://verloren.nl/boeken/2086/262/28188/middeleeuwen/voor-de-tijd-van-het-jaar>

Henk de Jong, *Dit boek is subliem. Vincent van Gogh over de Navolging van Christus*, Utrecht: Kok (2017), € 21,50

<https://www.kok.nl/boek/dat-boek-is-subliem/>

Overigens is dit boek opgedragen ter nagedachtenis aan Rudolf van Dijk:

‘Dat boek is subliem, en hij die dat schreef moet wel een man naar Gods hart zijn geweest...’

(Vincent van Gogh over de *Navolging van Christus* van Thomas a Kempis in een brief aan zijn broer Theo d.d. 4 sept. 1877)

In dankbare gedachtenis aan dr. Rudolf Th.M. van Dijk O. Carm.

En er heeft in Achter de Karmel [een bespreking van het boek](#) gestaan.

Informatie over Moderne Devotie

Titus Brandsma Instituut (Nijmegen 1968): secretariaat@titusbrandsmainstituut.nl / www.titusbrandamainstituut.nl

Centrum voor Moderne Devotie (Deventer 1980): chogenstijn@hotmail.com

Stichting Thomas a Kempis (Zwolle 1988): www.thomasakempiszwolle.nl

Geert Groote Huis (Deventer 2013): <http://www.geertgrootehuis.nl/>

Collatie betekent ‘gesprek’, in de betekenis van ‘opbouwend gesprek’. Twee of meer partners spreken met elkaar op basis van gelijkwaardigheid, niet om te discussiëren en om gelijk te krijgen, maar om gezamenlijk te doen aan waarheidsvinding. Collatie was een kernbegrip van de Moderne Devotie en is actueel voor onze tijd.

De nieuwsbrief *Collatie* bevat informatie over de Moderne Devotie vanuit verschillende invalshoeken. Zo wordt er aandacht besteed aan historisch onderzoek en aan de betekenis van de Moderne Devotie als erflater voor onze cultuur en samenleving. Daarnaast wil *Collatie* een bescheiden platform zijn voor hen die heden ten dage streven naar innerlijke vernieuwing.

Belangstellenden van wie de adresgegevens bekend zijn aan de administratie, evenals relaties van het Titus Brandsma Instituut, ontvangen een bericht per e-mail wanneer er een nieuwe *Collatie* is verschenen. Andere belangstellenden zijn in de gelegenheid om hun adresgegevens per e-mail door te geven aan de administratie. In het vervolg zal dan ook aan hen via e-mail een aankondiging van de digitale nieuwsbrief verstuurd worden. Administratie *Collatie*: henk.rutten@titusbrandsmainstituut.nl

Wilt u ons werk ondersteunen, dan zijn giften welkom op banknummer:

BIC: ABNANL2A

IBAN: NL07 ABNA 0231201583

t.n.v. Stg. Titus Brandsma Instituut te Nijmegen

o.v.v. gift *Collatie*

